

Inventaario

Millennium-juhlat ehdittiin viettää, ennen kuin vuoden 1999 viimeinen Informaatiotutkimus päästiin julkaisemaan. Tähän on useita syitä, mutta niihin eivät kuulu kirjoittajien tai artikkelien arvioijien toimet. He ovat kiitettävästi vastanneet toimituksen esittämiin pyyntöihin – huolimatta siitä, että tekemisen puute ei ketään heistä olisi vaivannut muutenkaan.

Kotimaiseen lehteen kirjoittaminen ei joidenkuiden mielestä ole kummoistakaan meriittiä, vaikka kyseessä olisi tutkimus suomalaisesta ilmiöstä tai arvio suomalaisesta kirjasta. Tässä mielessä lehden kirjoittajien voidaan väittää enemmänkin tarjonneen tietoa yhteiseen käyttöön kuin hankkineen itselleen mainetta. Kokonaan piiloon jäivät artikkelikäsitkirjoituksia arvioineet kollegat, vaikka ilman heidän asiantuntemustaan päätoimittajalla olisi aiheiden moninaisuudessa sangen orpo olo. Eläköön Robert K. Mertonin pyyteettömyyden normi!

Keskeisen toisiinsa liittyvien teemojen ryppään vuosikerrassa 18 muodostavat tietoverkkojen käyttö, kansalaisuus ja tietoyhteiskunta. Kirjoituksissa ei ole juututtu sen enempää teknologiseen determinismiin kuin korkeapolitiittiseen suunsoittoonkaan (vaikka itse Bill Clinton esiintyykin lähdeviitteiden joukossa), vaan näkökulma on – informaatiotutkimuksellisen termin merkitystä hieman laajentaakseni – käyttäjäkeskeinen. Toivottavasti saamme julkaista lisää asiantuntevaa ja yhteiskunnallisesti valveutunutta tekstiä näistä aiheista.

Toinen yksittäistä kirjoitusta laajempänä hahmottuva tematiikka liittyy tiedonhaun ja tiedonhankinnan tutkimuksen teiden kohtaamiseen, mistä voi todeta ainakin sen, että jo oli aikakin. Samalla on vihdoinkin vakavissaan kiinnitetty huomiota tiedonhakuun ja -hankintaan oleellisesti kuuluvan relevanssin tilanne- ja kontekstisidonnaisuuteen. Subjektiiivisesta relevanssistahan on puhuttu vuosikymmenet, mutta näkökulma on vaikuttanut silti olevan objektiivisen relevanssin idealle rakentuvasta viitekehystä peräisin. Runsaat yhdeksän vuotta sitten Thomas Froelich tosin esitelmöi Tampereen CoLIS-konferenssissa relevanssin kulttuurisista ja tilannekohtaisista ykennöistä sekä toimijan vuorovaikutuksesta tekstien kanssa, mutta empiirisen tutkimuksen linja tällä alueella ei avautunut silloinkaan. Sittemmin aika on kypsynyt. Relevanssia pohditaan tässä lehdessä varmasti vielä myöhemmin, ainakin numerossa 1/2000.

Tämän lehden kestoteemoista on jälleen nostettu pohdittaviksi informaatioalan koulutus, käytäntösuhde ja työelämän tarpeet. Kenties pysyvää todella on vain muutos, kenties juuri siksi on perusteltua sekä zoomata kohti perinteisiä ammattipätevyyksiä entistä valovoimaisemmalla linssillä että panoroida ympäristöstä niitäkin kohtia, jotka normaalirajauksella jäisivät näkymättömiin. Kun nyt kuvataan informaatioalan osaamistarpeita 2000-luvulla, lajityyppi ei ole science fiction vaan dokumentti. Niitäkin voidaan laatia monin tavoin, joten myös tästä tematiikasta on ilmoitettavana, että jatkuu seuraavassa numerossa.

Kun vuosikerran 18 artikkeleissa on perehdytty myös tietohallintoon vientimarkkinoilla ja keskiaikaisen kirjakokoelman jäljittämiseen, lienee kohtuullista todeta, ettei tässä lehdessä kumminkaan voimallisesti suosita vain tietäntyyppisiä aiheita. Sen sijaan – kuten itsestään selvää onkin – sitä julkaistaan, mitä tutkitaan. Tämä kommentti tosin on esitettävä varauksin, sillä paljonkin tehdään tutkimusta, josta lehdessä ei vielä ole raportoitu. Ainakin osittaista korjausta tilanteeseen on luvassa vuosikerrassa 19, jossa Tampereen yliopiston tiedonhaun tutkimus esittäytyy jokseenkin laajalti. Toisetkin tutkimusalueet ja -yksiköt toivotetaan tervetulleiksi vuoden 2000 tutustumiskierrokselle.

Lehden numerossa 2/1999 on tavanomaista suurempi virhe. Toimituksessa sattuneen teknisen sekaannuksen vuoksi palstoille pääsi Mirja Iivosen ja Kai Halttusen artikkelista ”Web-tiedonhaun tarkastelua” työversio, jota kirjoittajat eivät olleet tarkoittaneet julkaistavaksi. Pahoittelemme tapahtunutta kovasti. Lisäksi olemme valmistaneet oikeasta versiosta erillisen painatteen, jonka kaikki kakkosnumeron tilanneet saavat automaattisesti. Luonnollisesti korjattu painos korvaa aiemman kokonaisuudessaan.

Kyseisessä artikkelissaan Mirja Iivonen ja Kai Halttunen toteavat, että web-dokumentti saattaa ilmestyä, kadota, ilmestyä uudelleen tai korvautua uudella. Tällaisesta mahdollisuudesta voi koitua ongelmien lisäksi hyötyäkin. Jos Informaatiotutkimus julkaistaisiin myös verkkolehdenä, tekniset epätarkkuudet ja virheet kylläkin leviäisivät korrekten sisältöjen kylkiäisinä äkkiä ja laajalle, mutta olisivat yhtä helposti

vedettävissä pois markkinoilta. Ja eipä aikaakaan, kun tilalla olisi entistä ehompi dokumentti.

Inventaariorissa kävi ilmi, että varastossa yhä lojuu vanha iltasatu, joka näin ollen täytyy testamentata uudelle vuosituhannele. Olipa kerran yhdysvaltalainen tutkija, joka julkaisi tuotantonsa lehdissä nimeltä *American Journal of...* ja *Journal of the American...* Tutkijan työtä arvioimaan perustettu komitea loihe lausumaan, etteivät hänen saavutuksensa ole kovin

merkittäviä, koska hän ei ole kansainvälinen, vaan kirjoittelee ainoastaan kotimaisiin lehtiin. Tämän interaktiivisen sadun päätössanat ovat lukijoiden itsensä valittavissa:

1. Sen pituinen se.
2. Tutkija päätti: "minusta tulee kansainvälinen, seuraavan artikkelini julkaisen Suomessa". Voilà.

Tampereella 15. helmikuuta 2000

Riitta Kärki

Tämän numeron kirjoittajat:

Huotari, Maija-Leena, yliassistentti Tampereen yliopisto

Kärki, Riitta, tutkija, Tampereen yliopisto

Kuronen, Timo, fil.lis., Geologian Tutkimuskeskus

Lintilä, Leena, tutkija, Tampereen yliopisto

Solomon, Paul, apulaisprofessori, Pohjois-Carolinan yliopisto, USA

van Yzendoorn, Nina, erikoiskirjastonhoitaja, Helsingin kaupunginkirjasto